

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

17 март 2016 година *

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Съдебно сътрудничество по граждански дела — Регламент (ЕО) № 44/2001 — Договори, съгласно които румънско предприятие е длъжно да прехвърли правата върху марки на предприятието със седалище в трета държава — Отказ — Клауза, с която се възлага компетентност на съдилищата в третата държава — Явяване на ответника пред румънските съдилища без повдигане на възражение — Приложими правила за компетентност“

По дело C-175/15

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховен касационен съд, Румъния), с акт от 5 декември 2014 г., постъпил в Съда на 20 април 2015 г., в рамките на производство по дело

Taser International Inc.

срещу

SC Gate 4 Business SRL,

Cristian Mircea Anastasiu,

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: Ал. Арабаджиев, председател на състава, J.-С. Bonichot (докладчик) и С. G. Fernlund, съдии,

генерален адвокат: M. Szpunar,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за Taser International Inc., от S. Olaru, C. Radbăță и E. Bondalici, адвокати,
- за румънското правителство, от R. H. Radu и D. M. Bulancea, в качеството на представители,
- за испанското правителство, от J. García-Valdecasas Dorrego, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от C. Gheorghiu и M. Wilderspin, в качеството на представители,

* Език на производството: румънски.

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 22, точка 4, член 23, параграф 5 и член 24 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74 и поправка в L 10, 15.1.2014 г., стр. 32).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между, от една страна, Taser International Inc. (наричано по-нататък „Taser International“), установено в Съединените щати дружество, и от друга, SC Gate 4 Business SRL (наричано по-нататък „Gate 4“), установено в Румъния дружество, и г-н Anastasiu, управител на Gate 4, относно изпълнението на договорното задължение на посоченото румънско дружество да прехвърли права върху марки на Taser International.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Член 1, параграф 1 от Регламент № 44/2001 гласи следното:

„Настоящият регламент се прилага по граждански и търговски дела, независимо от естеството на съда или правораздавателния орган. Той не обхваща, по-специално, данъчни, митнически или административни дела“.

- 4 Член 2, параграф 1 от този регламент предвижда:

„При условията на настоящия регламент, искиове срещу лицата, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка“.

- 5 Член 22 от този регламент е озаглавен „Изключителна компетентност“ и предвижда:

„Следните съдилища ще притежават изключителна компетентност независимо от местоживеенето:

[...]

- 4) по дела във връзка с регистрацията или действителността на патенти, марки, дизайни или други подобни права, за които се изисква да бъдат депозираны или регистрирани, съдилищата на държавата членка, в която е подадена заявка за депозиране или регистрация, или депозирането или регистрацията са извършени или се смятат за извършени съгласно инструмент на Общността или по силата на международна конвенция.

[...]“.

6 Съгласно член 23 от същия регламент:

„1. „Ако страните, една или повече от които имат местоживееене в държава членка, са се договорили, че съд или съдилищата на държава членка са компетентни за разрешаване на всякакви спорове, които са възникнали или които могат да възникнат във връзка с определено правоотношение, този съд или тези съдилища имат компетентност. Тази компетентност е изключителна, освен ако страните са уговорили друго. [...]

[...]

5. Споразумения или разпоредби на акт за учредяване на доверителна собственост (trust), с които се предоставя компетентност, нямат правно действие, ако противоречат на членове 13, 17 или 21, или ако съдилищата, чиято компетентност те претендират да изключат, имат изключителна компетентност по силата на член 22“.

7 Член 24 от Регламент № 44/2001 гласи:

„Извън компетентността, която произтича от други разпоредби на настоящия регламент, компетентен е този съд на държава членка, пред който се яви ответникът. Това правило не се прилага, когато ответникът се явява, за да оспори компетентността на съда, или когато друг съд има изключителна компетентност по силата на член 22“.

Румънското право

8 Член 41, параграф 1 от Закон № 84/1998 за марките и географските означения предвижда:

„Правото върху марка може да се прехвърля независимо от прехвърлянето на търговското предприятие, от което е част. Прехвърлянето се извършва с писмен акт, подписан от договарящите страни, като в противен случай е нищожно. [...]“.

9 Съгласно член 42 от този закон:

„(1) Към искането за вписване на прехвърлянето се прилага документът, удостоверяващ промяната на притежателя на марката.

(2) [Националното ведомство по изобретенията и марките (OSIM)] отказва да впише прехвърлянето, когато е очевидно, че то въвежда потребителите в заблуждение относно естеството, качеството или географския произход на стоките или услугите, за които е регистрирана марката, освен ако приобретателят се съгласи да ограничи прехвърлянето на правото върху марката само до стоките или услугите, за които марката не въвежда в заблуждение.

(3) По искане на заинтересованото лице и след заплащане на предвидената в закона такса OSIM вписва прехвърлянето в Регистъра на марките и го публикува в Официалния бюлетин за индустриална собственост. Прехвърлянето има действие по отношение на трети лица от датата на публикуването му“.

- 10 Член 154 от Закон № 105/1992 за уреждане на частноправните отношения с международен елемент гласи:

„Ако страните са се договорили, че възникналият между тях спор или споровете, което биха възникнали във връзка със сключения между тях договор, са подсъдни на конкретен съд, той е компетентен, освен ако:

1. е чуждестранен съд, а спорът е от изключителната компетентност на румънски съд;
2. е румънски съд, но една от страните твърди, че чуждестранен съд има изключителна компетентност“.

- 11 Член 157 от този закон предвижда:

„Сезираният съд проверява служебно дали е компетентен да се произнесе по спора във връзка с частноправни отношения с международен елемент и ако установи, че не е компетентен нито той, нито друг румънски съд, отхвърля искането, с мотива че не е от компетентността на румънските съдилища“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 12 На 4 април и 12 септември 2008 г. Taser International, чието седалище е в Съединените щати, сключва с Gate 4 два договора за дистрибуция без изключителни права. Съгласно тези договори Gate 4 и неговият управител г-н Anastasiu поемат задължението да прехвърлят на съдоговорителя правата върху марките „Taser International“, които са регистрирали или чиято регистрация са заявили в Румъния.
- 13 След като Gate 4 и г-н Anastasiu отказват да изпълнят това договорно задължение, Taser International сезира Tribunalul București (Окръжен съд Букурещ). Въпреки наличието в договорите на клаузи за възлагане на компетентност на съд в Съединените щати Gate 4 и г-н Anastasiu се явяват пред посочения румънски съд, без да оспорват компетентността му. С решение от 31 май 2011 г. Tribunalul București (Окръжен съд Букурещ) им разпорежда да направят всички необходими постъпки за регистриране на прехвърлянето.
- 14 След като това решение е оставено в сила от Curtea de Apel București (Апелативен съд Букурещ), Gate 4 и г-н Anastasiu подават касационна жалба пред Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховен касационен съд). Макар компетентността на румънските съдилища да разрешат този спор да не е била оспорвана от страните, запитващата юрисдикция приема, че трябва да се произнесе служебно по този въпрос.
- 15 В този контекст посочената юрисдикция иска да установи дали Регламент № 44/2001 е приложим за висящия пред нея спор, при положение че страните са избрали споровете между тях да бъдат разрешавани от съд в трета спрямо Европейския съюз държава, а не от съд в държава членка, както предвижда член 23, параграф 1 от този регламент. Тя смята, че клаузата, с която се възлага компетентност на съд в трета държава, може само поради последното обстоятелство да възпрепятства мълчаливата пророгация на компетентност, предвидена в член 24 от същия регламент.
- 16 В случай обаче че последното правило е приложимо, запитващата юрисдикция иска да установи дали трябва все пак да обяви, че няма компетентност, на друго основание.

- 17 Освен това според нея трябва да се провери приложимостта на член 22 от Регламент № 44/2001, за да се установи дали попада в обхвата на точка 4 от този член спорът относно задължение за прехвърляне на правото върху марка, за което право може да се изисква регистрацията съгласно националното законодателство.
- 18 При тези обстоятелства *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Върховен касационен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Трябва ли член 24 от Регламент № 44/2001 да се тълкува в смисъл, че хипотезата на „компетентност[...], която произтича от други разпоредби на настоящия регламент“, включва и случая, в който страните по договор за прехвърляне на правото върху марка, регистрирана в държава — членка на Съюза, са се договорили недвусмислено и безспорно да възложат компетентността за решаване на споровете във връзка с изпълнението на договорните задължения на съдилища в държава, която не е членка на Съюза и в която е местоживеенето (седалището) на ищеца, когато ищецът е сезирал съд в държава — членка на Съюза, на територията на която е местоживеенето (седалището) на ответника?
- 2) При утвърдителен отговор:
- а) Трябва ли член 23, параграф 5 от Регламент № 44/2001 да се тълкува в смисъл, че не се отнася до клауза за възлагане на компетентност на съдилища в държава, която не е членка на Съюза, така че сезираният на основание член 2 от Регламента съд следва да се произнесе по въпроса за компетентността в съответствие с нормите на международното частно право, установени в неговото национално законодателство?
- б) Може ли да се приеме, че спорът относно изпълнението по съдебен ред на поето със сключения между страните по този спор договор задължение за прехвърляне на правото върху марка, регистрирана в държава — членка на Съюза, се отнася до право, „за ко[е]то се изисква да бъде депозиран[о] или регистриран[о]“ по смисъла на член 22, точка 4 от Регламента, като се има предвид, че съгласно законодателството на държавата, в която е регистрирана марката, прехвърлянето на правото върху дадена марка подлежи на вписване в Регистъра на марките и на публикуване в Официалния бюлетин за индустриална собственост?
- 3) При отрицателен отговор [на първия въпрос], в положение като представеното в [първия] въпрос, допуска ли член 24 от Регламент № 44/2001 съдът, сезиран на основание член 2 от Регламента, да установи, че не е компетентен да реши спора, макар ответникът да се е явил пред този съд, дори и на последна инстанция, без да оспори неговата компетентност?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос и по втория въпрос, буква а)

- 19 С първия въпрос и втория въпрос, буква а) запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 23, параграф 5 и член 24 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкуват в смисъл, че когато ищецът сезира със спор относно неизпълнението на договорно задължение съдилищата в държавата членка, на чиято територия е седалището на ответника, компетентността на тези съдилища може да следва от член 24 от Регламента, при положение че ответникът не оспорва компетентността им, макар в сключения между страните договор да има клауза за възлагане на компетентност на съдилищата в трета държава.

- 20 Следва да се припомни, че Регламент № 44/2001 е приложим за спорове между ответник с местоживееене в държава членка и ищец от трета държава (вж. по аналогия решение *Owusu*, C-281/02, EU:C:2005:120, т. 27).
- 21 Освен това член 24, първо изречение от Регламент № 44/2001 предвижда правило за компетентност, основаващо се на явяването на ответника, за всички спорове, по които компетентността на сезирания съд не следва от други разпоредби на този регламент. Тази разпоредба се прилага включително в случаите, при които съдът е бил сезиран в нарушение на разпоредбите на посочения регламент, и означава, че явяването на ответника може да се счита за мълчаливо приемане на компетентността на сезирания съд и следователно за пророгация на неговата компетентност (решение *Cartier parfums-lunettes* и *Axa Corporate Solutions assurances*, C-1/13, EU:C:2014:109, т. 34).
- 22 Член 24, второ изречение от Регламент № 44/2001 предвижда изключения от това общо правило. Съгласно тази разпоредба не е налице мълчалива пророгация на компетентността на сезирания съд, ако ответникът повдигне възражение за неподсъдност, като по този начин изрази нежеланието си да приеме компетентността на този съд, или ако става въпрос за спорове, за които член 22 от посочения регламент предвижда правила за изключителна компетентност (решение *Cartier parfums-lunettes* и *Axa Corporate Solutions assurances*, C-1/13, EU:C:2014:109, т. 35).
- 23 Следователно общото правило за мълчалива пророгация на компетентността на сезирания съд се прилага, освен в случаите, изрично посочени като изключения в споменатия член 24, второ изречение. Като се има предвид, че пророгацията на компетентност със споразумение за възлагане на компетентност по смисъла на член 23 от Регламент № 44/2001 не е сред тези изключения, Съдът вече е постановил, че няма свързани с общата структура или целите на Регламента съображения, позволяващи да се приеме, че страните ще бъдат възпрепятствани да сезират със спора съд, различен от установения по силата на споразумението (вж. в този смисъл решение *ČPP Vienna Insurance Group*, C-111/09, EU:C:2010:290, т. 25).
- 24 Тази логика се прилага както в случай на споразумения за възлагане на компетентност на съдилищата в държава членка, така и в случай на такива за възлагане на компетентност на съдилищата в трета държава, тъй като мълчаливата пророгация на компетентността съгласно член 24, първо изречение от Регламент № 44/2001 произтича от съзнателния избор на страните по спора относно тази компетентност (вж. решение *A*, C-112/13, EU:C:2014:2195, т. 54). Ето защо, както следва и от предходната точка от настоящото решение, е ирелевантен въпросът за приложимостта на член 23 от този регламент.
- 25 С оглед на всички изложени по-горе съображения на първия въпрос и на втория въпрос, буква а) следва да се отговори, че член 23, параграф 5 и член 24 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкуват в смисъл, че когато ищецът сезира със спор относно неизпълнението на договорно задължение съдилищата в държавата членка, на чиято територия е седалището на ответника, компетентността на тези съдилища може да следва от член 24 от Регламента, при положение че ответникът не оспорва компетентността им, макар в сключения между страните договор да има клауза за възлагане на компетентност на съдилищата в трета държава.

По втория въпрос, буква б)

- 26 С втория въпрос, буква б) запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 22, точка 4 и член 24 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкуват в смисъл, че спор относно неизпълнението на договорно задължение за прехвърляне на правата върху марки като този в

главното производство попада в приложното поле на член 22, точка 4 и поради това е едно от изключенията от общото правило за мълчалива пророгация на компетентността на сезирания съд, предвидени в член 24, второ изречение от този регламент.

- 27 Съгласно член 22, точка 4 от Регламент № 44/2001 компетентни по дела във връзка с регистрацията или действителността на марките са само съдилищата на държавата членка, в която е подадена заявката за депозиране или регистрация. Следователно, ако тази разпоредба е приложима за спора в главното производство, това би означавало, че румънските съдилища са изключително компетентни.
- 28 При все това в обстоятелствата по спора в главното производство няма нужда да се установява дали искането за изпълнение на договорното задължение за прехвърляне на правата върху марки действително попада в обхвата на член 22, точка 4 от Регламент № 44/2001, тъй като румънските съдилища при всички положения са компетентни да разрешат този спор. Всъщност в случай че член 22, точка 4 е приложим за посочения спор, компетентните съдилища съгласно тази разпоредба биха били същите като компетентните съдилища съгласно член 24, първо изречение от Регламента, тъй като ответникът в главното производство се е явил пред румънските съдилища, без да оспори компетентността им.
- 29 Предвид посоченото по-горе не следва да се отговаря на втория въпрос, буква б).

По третия въпрос

- 30 С третия въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 24 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че при спор между страните по договор, съдържащ клауза за възлагане на компетентност на съдилищата в трета държава, не допуска съдът на държавата членка по седалището на ответника, който е бил сезиран, служебно да приеме, че не е компетентен, след като ответникът не е оспорил компетентността му.
- 31 Както е видно от отговора на първия и втория въпрос, наличието на клауза за възлагане на компетентност на съдилищата в трета държава не е пречка за прилагането на член 24 от Регламент № 44/2001.
- 32 Освен това от съображения 2 и 11 от Регламент № 44/2001 следва, че той има за цел да уеднакви стълкновителните норми за установяване на подсъдността по граждански и търговски дела чрез правила за компетентност, които са във висока степен предвидими. В този смисъл Регламент № 44/2001 преследва цел за правна сигурност, която се изразява в укрепване на правната защита на установените в Съюза лица, като едновременно позволява на ищеца лесно да определи юрисдикцията, която може да сезира, а на ответника — разумно да предвиди пред коя юрисдикция може да бъде призван (решение *Falco Privatstiftung и Rabitsch*, C-533/07, EU:C:2009:257, т. 21 и 22).
- 33 Поради това Съдът е постановил, че ако правилата за изключителна компетентност по член 22 от Регламент № 44/2001 не се прилагат, сезираният съд трябва да се приеме за компетентен, когато ответникът се е явил и не е повдигнал възражение за неподсъдност, тъй като явяването му представлява мълчалива пророгация на компетентност по смисъла на член 24 от същия регламент (вж. в този смисъл решение *ČPP Vienna Insurance Group*, C-111/09, EU:C:2010:290, т. 26 и 33).
- 34 Впрочем случаят не би бил различен, когато компетентността на сезирания съд следва от член 22 от Регламент № 44/2001.

- 35 Всъщност предвид мястото, което тази разпоредба заема в системата на посочения регламент, и преследваната цел предвидените в споменатата разпоредба правила за компетентност имат изключителен и императивен характер, с чиято особена сила както правните субекти, така и съдът са длъжни да се съобразяват (вж. в този смисъл решение Solvay, C-616/10, EU:C:2012:445, т. 44).
- 36 С оглед на тези съображения на третия въпрос следва да се отговори, че член 24 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че при спор между страните по договор, съдържащ клауза за възлагане на компетентност на съдилищата в трета държава, не допуска съдът на държавата членка по седалището на ответника, който е бил сезиран, служебно да приеме, че не е компетентен, след като ответникът не е оспорил компетентността му.

По съдебните разноски

- 37 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (шести състав) реши:

- 1) **Член 23, параграф 5 и член 24 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкуват в смисъл, че когато ищецът сезира със спор относно неизпълнението на договорно задължение съдилищата в държавата членка, на чиято територия е седалището на ответника, компетентността на тези съдилища може да следва от член 24 от Регламента, при положение че ответникът не оспорва компетентността им, макар в сключения между страните договор да има клауза за възлагане на компетентност на съдилищата в трета държава.**
- 2) **Член 24 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че при спор между страните по договор, съдържащ клауза за възлагане на компетентност на съдилищата в трета държава, не допуска съдът на държавата членка по седалището на ответника, който е бил сезиран, служебно да приеме, че не е компетентен, след като ответникът не е оспорил компетентността му.**

Подписи